

Materiaali on tuotettu osana Yhteinen turvaverkko- ja Hyvinvointia ja turvallisuutta Vantaan toisella asteella -hankkeita. Hankkeita ovat rahoittaneet Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Opetushallitus vuosina 2023–2025.

TUKIMATERIAALI HAASTAVIIN KESKUSTELUIHIN

Tämä materiaali on laadittu tueksesi erilaisten haastavien keskustelujen käymiseen. Materiaali on tehty yhteistyössä koulujen ja oppilaitosten kanssa, mutta sisältö sopii hyödynnettäväksi kaikenlaisiin kohtaamisiin. Puheeksiottoa ja keskusteluja pohjustamaan on koottu kuvaus suojaavista tekijöistä ja riskitekijöistä, joihin on hyvä kiinnittää huomiota. Voit hyödyntää niitä, kun pohdit henkilön tilannetta ja keskustele hänen kanssaan. Toivotamme rohkeutta ja toiveikkuutta käymiisi keskusteluihin!

Sisältö

Millaisiin asioihin on hyvä kiinnittää huomiota?

- Suojaavat tekijät 3
- Riskitekijät ja muuttunut käytös..... 4

**Mikä avuksi, jos puheeksiotto
tuntuu hankalalta? 5**

**MUISTILISTA: Mitä on hyvä muistaa
keskustelun aikana? 6**

Miten eteenpäin?..... 8

Mitkä ovat ilmoitusvelvollisuuteni? 9

SUOJAAVAT TEKIJÄT

**Turvalliset läheiset
suhteet**

**Osallisuuden
kokemus**

**Epävarmuuden
sietokyky**

Perustarpeet

**Autonomian
kokemus**

**Omien vahvuuksien
tunnistaminen**

**Myönteiset
tulevaisuudennäkymät**

**Vaikeuksista
palautuminen, joustavuus**

**Kokemus siitä, että on
merkityksellinen toisille**

**Mielekäs vapaa-ajan
tekeminen**

**Onnistumiset koulussa
ja vapaa-ajalla**

**Ajattelutaidot
(medialuku, itsereflektio)**

RISKITEKIJÄT

Rasismi- ja
syrjintäkokemukset

Kiusaamiskokemukset

Yksinäisyys

Tunne- ja vuorovaikutus-
taitojen haasteet

Epävakaa arki,
perustarpeiden
toteutumatta jääminen

Väkivallan kokeminen
tai todistaminen

Kaveripiirin aiheuttama
ryhmäpaine

Perheen hyvinvoinnin
haasteet, taloudelliset
vaikeudet

Menetykset tai isot
elämänmuutokset

MUUTTUNUT KÄYTÖS

Koulupoissaolot

Merkittävästi muuttunut ulkoinen olemus

Toivottomuus,
pessimistisyys

Epäluottamus,
auktoriteettivastaisuus

Puheessa, piirroksissa tai
kirjoituksissa toistuvat asiat

Lisääntynyt
väkivaltamyönteisyys

Kielteinen minäkuva

Toisten kiusaaminen

Päihteiden käyttö,
riippuvuudet

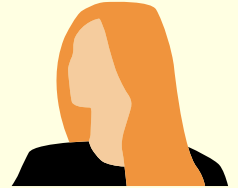
Vetäytyminen,
itsetuhoisuus

Aggressiivisuus, uhkailu,
fyysinen väkivalta

MIKÄ AVUKSI, JOS PUHEEKSIOTTO TUNTUU HANKALALTA?

“Tekee mieli vältellä koko asiaa.”

- Se on inhimillistä, mutta harvemmin hyödyllistä. Pitkittämällä asia tuskin muuttuu helpommaksi.
- Sparraile ja pohdi ensin työkaverin kanssa?

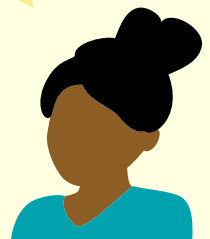
“En tunne häntä kovin hyvin, osaankohan puhua oikein. Entä jos epäonnistun? Mitä jos reaktio onkin erilainen kun odotan, enkä osaa vastata siihen?”

- Ei hätää, taito karttuu harjoittelemalla ja luottamus itseensä kasvaa tehdessä. Myös virhearvioinneista oppii.
- Yritä myöhemmin uudelleen! Jos mokaat, ole siitä avoin. Pahoittele ja pyydä anteeksi tarvittaessa.

“Kokeilin kerran aloittaa keskustelun hänen kanssaan, mutta siitä ei tullut mitään.”

- Älä odota liikaa yhdeltä keskustelulta, ensimmäinen keskustelu on usein vasta alku.
- Ei ole epätyypillistä, jos aikuisen keskusteluyritys herättää vastustusta. Entä jos lähestyisitkin ensin jollain ihan muulla, neutraalilla tai myönteisellä asialla?
- Se, että olet sinnikäs ja yrität uudelleen, osoittaa, että hänen asioillaan on väliä.

MUISTILISTA: HAASTAVIEN KESKUSTELUJEN KÄYMINEN

Puutu

Lähetät näin tärkeän viestin: hänen asioillaan on väliä. Sinun ei tarvitse olla kyseisen asian asiantuntija tai tuntea erilaisia ilmiöitä syvällisesti. Valitse keskustelulle rauhallinen ympäristö ja pohdi miten tuot asiasi esille niin, ettei se kuulosta moitteelta.

Anna mahdollisuus tulla aidosti kuulluksi

Muista oma roolisi ammattilaisena ja pohdi etukäteen keskustelun ensisijaista tavoitetta. Älä kuitenkaan aseta tavoitteita liian korkealle tai lukkiudu niihin liian ehdottomasti, sillä sinä et voi yksin päättää, noudatteleeko keskustelu toiveitasi.

Viesti kiinnostusta

Pienillä eleillä ja ilmeillä voit vaikuttaa kohtaamisen tunnelmaan ja sanojesi tulkintaan merkittävästi. Viesti toiminnallasi läsnäoloa: kuuntele, vältä keskeytyksiä (esim. puhelin, kelloon katselu) ja ilmaise kiinnostustasi katseella.

Kuunteleminen ja avoimet kysymykset ovat tärkeimmät työkalusi

Esimerkiksi: “Mitä itse ajattelet tästä?” “Miltä tämä sinusta kuulostaa?”

Vältä väittelyä, vastakkainasettelua ja tuomitsemista

Tarkoituksenasi on luoda sellainen kohtaaminen, joka ei herätä tarvetta puolustautua. Voit kuitenkin kertoa läpinäkyvästi omista ajatuksistasi. Huumori on hyvä työkalu, mutta vältä sarkasmia ja ironiaa, sillä ne voivat tuntua vähättelyltä.

Varo leimaamista

Teot voivat olla tuomittavia, mutta ei ihminen.

Luo toivoa

Vältä puolesta tekemistä ja tietämistä, mutta ole tukena. Kannustus, tuki ja onnistumisen kokemukset ovat keskeisiä muutoksen mahdollistajia. Ilman voimavaroja on hyvin vaikeaa kokea itseään kykeneväksi muutokseen.

Inhimillistä itseäsi ja muita

Houkuttele pohtimaan asioita eri kannoilta. Näin saatat istuttaa siemeniä muutokseen. Sinunkaan ei tarvitse olla täydellinen, vaikka olet ammattilainen. Avoimuus omasta epätäydellisyydestä ja inhimillisyydestä luo pohjaa luottamukselle ja avoimelle keskustelulle.

MITEN ETEENPÄIN?

Ole sanojesi mittainen

- Älä lupaa sellaista, mitä et voi varmasti tehdä.
- Älä myöskään lupaa, ettet kerro asiasta kellekään, jos sinun on kerrottava esimerkiksi muille viranomaisille. Ota tämä mieluummin avoimesti puheeksi ja **kerro velvollisuudestasi ilmoittaa esimerkiksi lastensuojeluun.**
- Voitte yhdessä pohtia, miten ilmoitus tehdään (soitatteko esimerkiksi yhdessä vai toivooko hän sinun tekevän ilmoituksen).

Osoita, että olet edelleen kiinnostunut: Palaa asiaan tarvittaessa

- Vaikka asia olisi edennyt ja sille on mahdollisesti tullut toinen vastuuhenkilö, osoita kiinnostusta ja viesti ajattelevasi, että asia on yhä tärkeä: Kysy kuulumisia ja tarjoa mahdollisuus keskustelulle jatkossakin.

Sinun ei tarvitse tehdä ja tietää kaikkea yksin

- Muista hakea tukea ympärillesi kollegalta, opiskeluhuollosta tai konsultoimalla muita tarvittavia ammattilaisia.

Anonyymi konsultointi

tarkoittaa, että konsultoit toista ammattilaista kertomatta yksilöiviä tietoja henkilöstä. Voit konsultoida esimerkiksi opiskeluhuoltoa, lastensuojelua tai poliisia

MITKÄ OVAT ILMOITUSVELVOLLISUUTENI?

Ilmoitukset sosiaalitoimeen

Lastensuojeluilmoitus

Velvollisuutesi on tehdä viipymättä lastensuojeluilmoitus, jos olet työtehtävissäsi saanut tietää alaikäisestä, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää mahdollista lastensuojelun tarpeen selvittämistä.

[Lastensuojelulaki 25 § 1 mom.](#)

Yhteydenotto sosiaalihuoltoon

Voit toteuttaa ilmoitusvelvollisuutesi tekemällä ilmoituksen yhdessä lapsen/nuoren tai hänen huoltajansa kanssa. **Tämä on suositeltava ja ensisijainen toimintatapa, jos se vain on tilanteessa mahdollista.** Ilmoitus tällöinkin tehtävä viipymättä. Jos epäilet alaikäiseen kohdistuvaa lähisuhdeväkivaltaa, ilmoituksesta ei tule keskustella etukäteen huoltajien kanssa. Tällöin on tärkeää neuvotella toimintatavoista ensin poliisin ja sosiaalitoimen kanssa.

Yhteydenotto voidaan tehdä sähköisen lomakkeen kautta Maisan viranomaislomakkeella. Yhteydenottoon kirjataan huoltajien kanssa yhteisymmärryksessä syntynyt käsitys lapsen ja perheen tuen tarpeista ja tilanteesta.

[Lastensuojelulaki 25 a §](#)

[Sosiaalihuoltolaki 35 §](#)

Lue lisää: [Huoli lapsesta tai nuoresta | Vantaan ja Keravan hyvinvointialue](#)

Ilmoitusten tekemistä ei saa delegoida, mutta voit aina kysyä apua.

Ilmoitukset poliisille

Ilmoitus väkivallan uhasta

Sinulla on oikeus ilmoittaa poliisille, jos olet työssäsi saanut tietoja, joiden perusteella on syytä epäillä jonkun olevan vaarassa joutua väkivallan kohteeksi. Väkivallan uhasta ilmoittaminen kuuluu vastuulliseen toimintaan ja virkavelvollisuuksiin, eikä tietojen luovuttamatta jättäminen saa johtua siitä, että säännöstä ei ole kirjoitettu ehdottoman velvoittavaan muotoon. (HaVM 41/2014 vp). Säännöksessä ei erotella, kuka mahdollisen väkivallan uhan kohteena on, joten se koskee kaikenlaisia tilanteita, joissa väkivallan uhkaa on syytä epäillä.

[Perusopetuslaki 40 § 5 mom.](#)

[Lukiolaki 58 § 2 mom.](#)

[Ammattikoululaki 109 § 5 mom.](#)

[Oppilas- ja opiskeluhuoltolaki 23 § 4 mom.](#)

Ilmoitus lapseen kohdistuneesta rikoksesta

Sinulla on velvollisuus tehdä salassapitosäännösten estämättä ilmoitus poliisille, jos epäilet, että alaikäiseen on kohdistettu seksuaalinen tai väkivaltarikos. Tällaisissa tilanteissa konsultoi aina poliisia.

[Lastensuojelulaki 25 § 3 mom.](#)

Lisätietoa ja poliisin konsultaationumerot:

[KASO:n turvallisuussivut \(sisäinen intrasivu\)](#)

Ilmoitusten tekemistä ei saa delegoida, mutta voit aina kysyä apua.